

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directie Financiële Markten

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

10.2.e	
T	10.2.e
F	10.2.e @minfin.nl

Datum
Betreft Beantwoording Kamervragen Van Hijum (CDA) over bijzonder beheer van
banken

Ons kenmerk
FM/2014/665 U

Uw brief (kenmerk)
2014Z06292

Bijlagen
1

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van het lid Van Hijum (CDA) over de werkwijze van afdelingen bijzonder beheer van banken (ingezonden 7 april 2014).

Hoogachtend,
de minister van Financiën,

J.R.V.A. Dijsselbloem

TER BESLISSING

Aan
de Minister

Directie Financiële Markten

Inlichtingen

10.2.e

T 10.2.e

F 10.2.e @minfin.nl

Datum

8 mei 2014

Notitienummer

FM/2014/778 N

Rubriek

9 Prudentieel

Auteur

10.2.e

notitie

Kamervragen Bijzonder beheer MKB

Paraaf
de Minister

Via

10.2.e

Via

10.2.e

Via

10.2.e

Medeparaaf
Communicatie

Van

afdeling Financiële Stabieleit
en afdeling Markgedrag en
Effectenverkeer

Kopie aan

Stas, 10.2.e (FM/ME),
10.2.e (FM/ME)

Bijlagen

1. BR FM2014-655
Beantwoording Kamervragen
Van Hijum (CDA) over bijzonder
beheer van banken

Aanleiding.

Kamervragen van het lid Van Hijum (CDA) over de werkwijze van afdelingen bijzonder beheer van banken.

Verzoek.

Indien akkoord met de verzending van de beantwoording van deze Kamervragen, verzoeken wij u de brief in de bijlage te ondertekenen.

Kernpunten.

- De Kamervragen zijn gesteld naar aanleiding van het verschijnen van het Tomlinson-rapport eind 2013. Dit onderzoek is uitgevoerd op last van de Britse regering en stelt misstanden vast in het bijzonder beheer van MKB-leningen door enkele Britse banken. Van Hijum vraagt of dergelijke praktijken zich ook in Nederland voordoen.
- In de beantwoording van de Kamervragen wordt aangegeven dat er geen indicaties zijn dat deze misstanden zich ook in Nederland voordoen. Hoewel de AFM en belangenorganisaties VNO-NCW/MKB Nederland en Ondernemend NL (waar door ons specifiek navraag is gedaan) wel klachten hebben ontvangen dat bijzonder beheer als stressvol en belastend wordt ervaren, is het algemene beeld bij belangenorganisaties dat banken niet te hard optreden. VNO-NCW heeft in een interview in het FD onlangs nog aangegeven dat ondernemers soms juist baat hebben bij het bijzonder beheer.¹ Wij zien dan ook geen reden om, zoals de heer van Hijum voorstelt, een commissie hierover in te stellen.

¹ Zie FD, "Banken kunnen spanningen wegnemen," 24 april 2014.

- Er wordt door Van Hijum ook specifiek gevraagd naar uitbreiding van de algemene zorgplicht in de Wet op het financieel toezicht (ziet nu enkel op consumenten) naar zakelijke klanten en het openstellen van Kifid voor MKB-ers. Belangenorganisaties hebben echter aangegeven geen heil te zien in uitbreiding van de zorgplicht, omdat dit de verhouding tussen bank en ondernemer zou juridiseren, terwijl ondernemers juist behoefte hebben aan maatwerk en flexibiliteit van de bank als het gaat om kredietverlening. Bovendien kunnen nadere regels een negatief effect hebben op de kredietverlening aan het MKB, met name doordat het moeilijker wordt om voor krediet in aanmerking te komen en doordat het leidt tot hogere kosten.
- Ten aanzien van het openstellen van Kifid wordt aangegeven dat geen signalen zijn ontvangen die er op wijzen dat de MKB-ers hier overwegend voorstander van zijn. Daarbij wordt opgemerkt dat het desalniettemin denkbaar is dat Kifid zich vrijwillig openstelt voor (klein)zakelijke klanten zodat deze klanten en financiële ondernemingen vrijwillig geschillen aan Kifid kunnen voorleggen. Mochten er alsnog sterke signalen komen dat het openstellen van Kifid voor zakelijke klanten dwingend wettelijk geregeld moet worden (financiële ondernemingen worden verplicht om zich voor deze doelgroep aan te sluiten bij Kifid), dan geeft u aan dat u welwillend bent om dit te onderzoeken. Daarbij wordt de kanttekening geplaatst dat dan ook praktische belemmeringen moeten worden meegenomen, zoals de afbakening van de doelgroep (gegeven het ontbreken van een eenduidige definitie), aanvaarding van het bindend advies, de capaciteit en de financiering (wordt door sector zelf gedaan).

To: 10.2.e (FM/ME) [10.2.e@minfin.nl]
From: 10.2.e (FM/ME)
Sent: Wed 6/11/2014 9:12:00 AM
Importance: Normal
Subject: FW: 20140605-NOT-Brief aan Minister inzake afronding VDM-LaDn-14061071
MAIL RECEIVED: Wed 6/11/2014 9:12:02 AM
20140605-NOT-Brief aan Minister inzake afronding VDM-LaDn-14061071.docx

T.i.

Van: 10.2.e @afm.nl]
Verzonden: woensdag 11 juni 2014 7:54
Aan: 10.2.e (FM/ME)
CC: 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: 20140605-NOT-Brief aan Minister inzake afronding VDM-LaDn-14061071

Beste 10.2.e

Bijgaand doe ik je een voorlopige brief toekomen over de afronding van het project Verkenning Dienstverlening MKB. Deze brief is voor een deel in de lijn afgestemd binnen de AFM, maar moet nog door het bestuur beoordeeld worden. Ook zullen wij de brief nog met de NVB delen voordat wij deze definitief maken. Wij sturen deze brief dan ook in strikte vertrouwelijkheid.

Wij streven er nog naar om de brief formeel op 1 juli aan jullie op te sturen, maar wij zouden graag deze week nog even telefonisch contact hebben omdat wij erg benieuwd zijn of jullie een inschatting kunnen maken wat jullie met deze brief gaan doen? Sturen jullie deze brief integraal naar de Kamer en zo ja dan zijn wij ook benieuwd wanneer dit bijvoorbeeld naar de Kamer gestuurd gaat worden? Ook met het oog op het reces.

Dit helpt ons om ook te bepalen wanneer en hoe wij de brief laten begeleiden door een eventueel persbericht of nieuwsbericht.

Zou het mogelijk zijn om hier morgen tussen 12 en 1 of na 3 uur even over te bellen? Vrijdag tussen 11 en 3 zou ook kunnen?

Veel dank alvast.

Hartelijke groet,

10.2.e

De informatie verzonden met dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien u als niet-geadresseerde dit bericht ontvangt, wordt u verzocht direct de afzender hierover te informeren en het bericht te vernietigen. Gebruik van informatie door onbevoegden, openbaarmaking of vermenigvuldiging is verboden en kan leiden tot aansprakelijkheid. De afzender is niet aansprakelijk wanneer
1002426

00003

informatie in deze e-mail niet correct, onvolledig of niet tijdig overkomt.

The information contained in this email message is confidential and exclusively intended for the addressee. If you have received this message without being the addressee, you are requested to inform the sender immediately and to destroy the message. Use of the information by unauthorised persons or disclosure or reproduction of such information is prohibited and may lead to liability. The sender will not be held liable if information in this email is transmitted incorrectly or incompletely or if it is not transmitted on time.

Ministerie van Financiën
Fm 14- 1264
Ontv. 1-8-14
Uiterl. afdoening
Dossiernummer
Trefwoord/DSP code
Paraaf voor archiveren

ts

- Minister
- Staatssecr.
- Secr. Gen.
- Th. Gen.
- cc. Fm

Strikt vertrouwelijk

Ministerie van Financiën
T.a.v. de heer Ir. J.R.V.A. Dijsselbloem
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Datum 31 juli 2014
Ons kenmerk LaDn-14061071
Pagina 1 van 8

Betreft AFM Verkenning dienstverlening MKB

Geachte heer Dijsselbloem,

Op uw verzoek informeert de Autoriteit Financiële Markten (AFM) u hierbij over haar verkenning naar financiële dienstverlening aan het midden- en kleinbedrijf (MKB). De AFM heeft in deze verkenning op hoofdlijnen gekeken naar een aantal aspecten van de dienstverlening van financiële ondernemingen aan het MKB. Op basis van schriftelijke en mondelinge informatie heeft de AFM zich een algemeen beeld gevormd van de wijze van dienstverlening bij het afsluiten van kredietproducten, spaarproducten en verzekeringen.¹

Kredieten

De AFM heeft de dienstverlening op het gebied van het afsluiten van krediet op basis van schriftelijke en mondelinge informatie en aan de hand van een beperkt aantal klantdossiers beoordeeld. De verkenning heeft op dit moment geen significante problemen aannemelijk gemaakt. De AFM heeft bij deze dienstverlening wel een aantal verbeterpunten geïdentificeerd die zij heeft teruggegeven aan de betrokken banken. Zo kunnen banken het kredietaanbod beter aan laten sluiten op de individuele situatie van de klant, kunnen zij de klant beter informeren over de essentiële rechten en verplichtingen van de kredietovereenkomst en welke gevolgen de kredietovereenkomst heeft voor zowel het bedrijf als de privé-situatie. De informatie aan de klanten kan ook evenwichtiger en begrijpelijker. De AFM is hierover met de betrokken banken in gesprek. De banken hebben constructief gereageerd en de AFM heeft onder meer afgesproken dat de banken hun schriftelijke informatie aan zakelijke klanten gaan verbeteren.

Gegeven de aard en de omvang van deze verkenning zal de AFM nog vervolgonderzoek doen naar de dienstverlening van banken aan zakelijke partijen op het gebied van kredieten. De AFM zal eerst een verkenning

¹ De vraag of banken voldoende krediet verstrekken aan het MKB is géén onderdeel geweest van de verkenning.

Datum 31 juli 2014
Ons kenmerk LaDn-14061071
Pagina 2 van 8

starten naar de dienstverlening van banken aan (klein)zakelijke klanten met een verhoogd risicoprofiel, het zogenoemde “bijzonder beheer”.

buiten verzoek

In de bijlage van deze brief vindt u nadere informatie over de wijze waarop de AFM de verkenning heeft uitgevoerd en wat de bevindingen zijn. Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn en zijn graag tot verdere toelichting bereid.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Bestuurslid

Toezicht | Klantbelang Centraal

² <http://www.afm.nl/~media/Files/thema/kbc/dashboard-spaarbeleid-kbc.ashx>

³ <http://www.afm.nl/nl/professionals/afm-actueel/nieuws/2014/mrt/onderzoek-advieskwaliteit.aspx>

Datum	31 juli 2014
Ons kenmerk	LaDn-14061071
Pagina	3 van 8

Bijlage: Verkenning dienstverlening financiële ondernemingen aan het MKB

1. Inleiding

De AFM heeft een verkenning verricht naar de dienstverlening van financiële ondernemingen aan het midden- en kleinbedrijf (MKB) op het gebied van kredieten, sparen en verzekeren. Doel van deze verkenning was een beeld te vormen van de kwaliteit van de dienstverlening aan het MKB.

Context en aanleiding

De verkenning maakt onderdeel uit van het toezichtthema ‘Financiële dienstverlening aan zakelijke klanten is passend’. De AFM is dit thema in 2013 gestart nadat duidelijk werd dat ontwikkelingen en incidenten in 2012 en 2013 aanleiding gaven om vraagtekens te plaatsen bij het uitgangspunt dat alle zakelijke klanten minder publiekrechtelijke bescherming nodig hebben dan consumenten. Binnen dit toezichtthema bevordert de AFM adequate dienstverlening aan zakelijke klanten.⁴ De AFM doet dit door inzicht te verkrijgen in de markt voor financiële dienstverlening aan zakelijke partijen, en mogelijke problemen die daar spelen, en door vorm te geven aan een voor de AFM passende rol om mogelijke problemen te (helpen) reduceren en in de toekomst te voorkomen. Eén van de eerste onderzoeken binnen dit thema betrof een onderzoek naar de kwaliteit van de beleggingsdienstverlening (specifiek de dienstverlening omtrent rentederivaten) van banken aan (semi-) publieke instellingen en het MKB.⁵ Na dit onderzoek is de AFM in 2013 gestart met een verkenning naar de bredere financiële dienstverlening aan het MKB, waarbij gekozen is voor een focus op de toezichtgebieden kredieten, verzekeren en sparen.

Opzet van de verkenning

De AFM heeft op hoofdlijnen de dienstverlening aan het MKB verkend. Bij het onderdeel kredieten heeft zij de dienstverlening op het gebied van afsluiten van krediet beoordeeld op basis van onder meer acht klantdossiers. Voor het onderdeel sparen heeft de AFM op hoofdlijnen het beleid en de algemene voorwaarden van de verschillende spaarproducten beoordeeld. Voor het onderdeel verzekeren heeft de AFM zich voor haar beeldvorming met name gebaseerd op signalen en gesprekken met marktpartijen, waaronder banken, verzekeraars en adviseurs en bemiddelaars, het MKB en andere stakeholders, zoals accountants en brancheorganisaties.

Samenvatting van de bevindingen

De AFM vindt het belangrijk dat alle financiële ondernemingen het klantbelang ook bij zakelijke klanten voldoende centraal stellen. De AFM verwacht dan ook dat financiële ondernemingen hun inspanningen om het klantbelang centraal te stellen bij consumenten doortrekken naar ondernemers.

De AFM heeft op het gebied van kredieten en sparen een aantal verbeterpunten gezien en deze onder de aandacht gebracht bij de betrokken banken. Deze banken hebben constructief gereageerd op de benoemde verbeterpunten. De AFM heeft met de betrokken banken afgesproken dat zij aan deze verbeterpunten opvolging gaan geven. De AFM zal hierover met de banken in gesprek blijven en toezien op de voortgang.

Definitie MKB

⁴ <http://www.afm.nl/nl/over-afm/thema/passende-dienstverlening.aspx>

⁵ <http://www.afm.nl/nl/nieuws/2013/sep/rapport-rentederivaten.aspx>

Datum	31 juli 2014
Ons kenmerk	LaDn-14061071
Pagina	4 van 8

Uit de verkenning bleek dat de betrokken banken geen eenduidige definitie van het MKB hanteren en dat segmentering van het MKB verschilt per bank. Omdat een eenduidige objectieve definitie van het MKB ontbreekt, heeft de AFM zich in haar verkenning gericht op het kleinere MKB, zonder onderscheid tussen branches of andere onderscheidende factoren. De AFM heeft zich daarbij gericht op (klein)zakelijke klanten die gezien hun kennis en ervaring met financiële producten en dienstverlening relatief vaak onvoldoende toegerust zijn om mogelijke risico's op dit terrein in te (laten) schatten. Daarbij heeft de AFM als uitgangspunt het MKB met een maximale jaaromzet tot €10 miljoen genomen (hiertoe behoren dus ook ZZP-ers).

2. Opzet verkenning en bevindingen inzake het afsluiten van kredieten

Reikwijdte en opzet van de verkenning

De AFM heeft de banken zowel schriftelijk als in gesprekken om informatie gevraagd over het kredietverleningsproces van het moment van aanvraag tot aan het moment van het afsluiten van het krediet. De AFM heeft hierbij de dienstverlening aan de klanten beoordeeld. Ook heeft de AFM de algemene voorwaarden van kredietproducten beoordeeld.

Naast de banken heeft de AFM ook gesproken met MKB Nederland, enkele MKB-ondernemingen, accountants, financieel adviseurs en met een aantal brancheverenigingen.

De vraag of banken voldoende krediet verstrekken aan het MKB is géén onderdeel geweest van de verkenning. Ook de dienstverlening van banken aan het MKB met een verhoogd kredietrisico, het zogenaamde "bijzonder beheer", is niet in deze verkenning meegenomen. Mogelijke problemen binnen het bijzonder beheer van banken heeft wel de aandacht van de AFM en de AFM zal hier een verkenning naar verrichten.

Bevindingen en verbeterpunten

Op het gebied van het afsluiten van kredieten heeft de AFM geen significante problemen geïdentificeerd. Uit de verkenning is wel een aantal verbeterpunten naar voren gekomen die de AFM heeft teruggegeven aan de betrokken banken. Het gaat om de volgende verbeterpunten:

A. Onvoldoende aansluiting van het kredietproduct op de individuele situatie van de zakelijke klant

De banken maken over het algemeen een uitgebreide inventarisatie van de financiële positie van de onderneming. Zij beoordelen ook de bestuurder(s) van de onderneming als leidinggevende(n) van de onderneming. Dit betekent dat wordt ingeschat hoe de ondernemer zijn bedrijf leidt. De AFM ziet echter ook dat banken soms onvoldoende vragen stellen over de specifieke situatie en wensen van de zakelijke klant, buiten de algemene wens om een krediet te verkrijgen. Voorbeelden daarvan zijn de keuze tussen een vaste of variabele rente, de looptijd van het krediet en de mogelijkheid om vroegtijdig en boetevrij af te kunnen lossen. Hierdoor kan een krediet worden afgesloten dat niet past bij de specifieke situatie, wensen, mogelijkheden of risico's van de zakelijke klant.

De AFM verwacht van de banken dat zij de individuele situatie van de onderneming en de ondernemer ten aanzien van deze facetten van het krediet goed inventariseert en meeneemt bij het bepalen van het kredietvoorstel wat de bank aan de onderneming geeft.

Datum	31 juli 2014
Ons kenmerk	LaDn-14061071
Pagina	5 van 8

B. *Mogelijk onvoldoende duidelijkheid over facetten van het krediet*

Nadat de bank intern overeenstemming heeft bereikt over het verlenen van een krediet licht de bank in beperkte tijd het kredietvoorstel toe aan de MKB-onderneming. Deze tijd is mogelijk te kort om alle facetten van het krediet voldoende toe te lichten en na te gaan of de ondernemer zich bewust is van alle risico's en gevolgen. Een voorbeeld is de rentestructuur. Als gekozen wordt voor een variabele rente is het belangrijk dat de klant begrijpt dat de rente ook kan stijgen als de individuele opslagen stijgen en niet alleen als de marktrente stijgt. Dit geldt zeker indien de klant weinig kennis en ervaring heeft met het afsluiten van een zakelijk krediet.

De financiële gevolgen voor de klant kunnen groot zijn wanneer het kredietproduct niet doet wat de klant had verwacht. De ondernemer moet bij het aangaan van het krediet daarom voldoende begrijpen welke mogelijke gevolgen het krediet en de voorwaarden kunnen hebben voor zijn (financiële) positie. Overigens dient een bank zowel de gevolgen voor de onderneming als de mogelijke gevolgen voor de ondernemer in privé duidelijk te maken aan de klant. Als bijvoorbeeld het verkrijgen van een zakelijk krediet de mogelijkheid om privé een hypothecair krediet te krijgen negatief beïnvloedt, dan moet de klant dit mee kunnen wegen in zijn beslissing.

De AFM verwacht van banken dat zij voldoende tijd nemen om alle facetten van het krediet voldoende toe te lichten en na te gaan of de ondernemer zich bewust is van alle risico's en gevolgen. Zo kan de ondernemer vóór aanschaf van het product een goede inschatting maken of het product voor hem van meerwaarde is.

C. *Informatie niet altijd voldoende duidelijk*

De AFM constateert dat de schriftelijke informatie van de bank, zoals brieven en algemene voorwaarden, niet altijd gemakkelijk te begrijpen zijn voor ondernemers van kleine MKB-ondernemingen. Het kan daardoor voor de klant niet altijd duidelijk zijn hoe een product in elkaar zit. En hij kan hierdoor mogelijk vóór aanschaf van het product geen goede inschatting maken of het product voor hem geschikt is. De financiële schade voor de klant kan groot zijn wanneer het kredietproduct niet doet wat de klant had verwacht. Voor zover deze schade het gevolg is van onduidelijke informatieverstrekking, is deze te voorzien en dus vermijdbaar.

De AFM merkt daarbij op dat de algemene voorwaarden van de banken vaak ruim omschreven zijn. Banken kunnen bijvoorbeeld eisen dat aanvullende of andere zekerheden worden verstrekt terwijl in de algemene voorwaarden niet duidelijk staat omschreven in welke gevallen de bank dit kan en mag doen.

De AFM vindt het belangrijk dat banken stappen zetten om de uitleg en andere communicatie uitingen (zoals brieven en algemene voorwaarden) af te stemmen op de kennis en ervaring van de ondernemer. De afgelopen jaren hebben banken (en verzekeraars) hun schriftelijke informatie aan consumenten al sterk verbeterd. De AFM heeft met de betrokken banken afgesproken dat zij ook hun schriftelijke informatie aan zakelijke klanten gaan reviseren en hierop verbeteringen doorvoeren.

De AFM verwacht daarbij ook dat de bank de voorwaarden die het belangrijkste zijn voor de klant, zoals de gronden voor het opzeggen van een krediet, duidelijk uitlegt aan de klant zodat deze klant begrijpt welke rechten en plichten hij heeft en hij ook begrijpt wanneer de bank bijvoorbeeld het krediet op kan zeggen.

D. *Mogelijk onvoldoende uitleg over boeterentes*

Zowel de bank als de onderneming kan vóór het einde van de afgesproken looptijd het krediet opzeggen. Volgens de kredietvoorwaarden is er in beide gevallen door de onderneming vaak een boeterente verschuldigd. In de algemene voorwaarden staat hoe de bank deze boeterente berekent. Het is belangrijk dat de bank voorafgaand aan het sluiten van het krediet de klant wijst op deze mogelijke boeterente. Het is onduidelijk of dit in alle gevallen gebeurt. Daarnaast moet de berekening van de boeterente begrijpelijk zijn. De AFM vindt in een aantal gevallen de wijze waarop de berekening van de boeterente is weergegeven niet duidelijk.

Ook is de AFM van mening dat bij de berekening van de boeterente in de voorwaarden rekening moet worden gehouden met het belang van de ondernemer. Op dit moment wordt, in een aantal gevallen, bij de berekening van de boeterente alle opslagen boven de interbancaire rente meegenomen. Dit betekent dat ook afgerekend moet worden voor het klantrisiko, terwijl de bank dit risico niet meer loopt als de MKB-klant (gedeeltelijk) afgelost heeft. De AFM heeft met de betrokken banken afgesproken zijn hier kritisch naar kijken.

E. *Mogelijk niet tijdige melding aflopen rentevast periode*

De MKB-onderneming krijgt doorgaans twee weken voor het aflopen van de rentetermijn een nieuw aanbod van de bank en heeft vervolgens één week de tijd om te beslissen. De AFM vindt die termijn kort. Deze termijn geeft mogelijk onvoldoende tijd om alternatieven te onderzoeken die wellicht beter zouden aansluiten bij zijn wensen. Overigens zijn er banken die wel eerder dan twee weken voor het aflopen van de termijn de klant waarschuwen, middels een brief. De bank doet dan echter geen (indicatief) voorstel voor de hoogte van de rente voor het vervolg. De klant wordt wel gewaarschuwd dat de rentevast periode afloopt.

F. *Niet altijd voldoende informatie over renteopslagen*

Banken hanteren diverse rente-opslagen. Op basis van de algemene voorwaarden kunnen banken besluiten hun opslagen te verhogen. Uit een aantal gesprekken die de AFM met MKB-ondernemingen heeft gevoerd blijkt dat MKB-ondernemingen van oordeel zijn dat banken hen niet altijd duidelijk informeren over een verhoging van opslagen bij kredieten. De AFM hecht eraan dat de bank goed uitlegt waarom een opslag wordt verhoogd zodat de klant weet waar hij aan toe is. Voor de vertrouwensrelatie tussen bank en MKB-onderneming is het van belang dat de bank kan onderbouwen waarom zij bepaalde wijzigingen doorvoert.

TER BESLISSING / TER ONDERTEKENING

Aan
de Minister

notitie

*kan de brief nog iets explicieter
aandacht geven aan de punten
van Van Nijmegen? Ik meen dat hij
concreet vroeg naar klant/krediet-
dossiers en naar wat er gebeurd
AFM-verkenning naar bijzonder beheer door banken
is met blanchetten die RKO's bij het
"AFM-loket" hebben gemeld.*

Paraaf
de Minister
10.2.e

Via
10.2.e

Via
10.2.e

Via
10.2.e

Medeparaaf
COMM
afgekeurd
per mail 26/9

10.2.e

*(sup
iets meer
uitleg
vereist
op dit
laatste
punt)*

Dank

Directie Financiële Markten

Inlichtingen

10.2.e
T
F
10.2.e
10.2.e@minfin.nl

Datum

26 september 2014

Notitienummer

FM/2014/1437 N

Rubriek

7 Gedrag

Auteur

10.2.e

Van
afdeling Marktgedrag en
Effectenverkeer

Kopie aan

Stas, 10.2.e

Bijlagen

Brief: AFM-verkenning naar
bijzonder beheer door banken
BR FM/2014/1352 M

Aanleiding

De vaste Kamercommissie voor Financiën heeft u verzocht de Kamer op korte termijn te informeren over de planning van de AFM-verkenning naar bijzonder beheer door banken, zoals aangekondigd in de brief aan de Kamer van 1 september over de stand van zaken met betrekking tot rentederivaten in het MKB en de verkenning van de AFM naar dienstverlening aan het MKB (zie bijgevoegd).

Gevraagde beslissing

Indien u instemt met de inhoud van de brief aan de Tweede Kamer, wordt u verzocht de bijgevoegde brief te ondertekenen.

Kernpunten

- In de brief wordt aangegeven dat de AFM medio 2014 is gestart met een verkenning naar het bijzonder beheer van banken. Aanleiding voor het verkennend onderzoek zijn de uitkomsten van de verkenning naar dienstverlening aan het MKB en de signalen die de AFM binnen krijgt van MKB-ondernemingen en andere stakeholders.
- Deze signalen betreffen met name de wijze waarop banken omgaan met algemene voorwaarden bij zakelijke kredietverlening. Deze zouden banken bij zakelijke kredieten veel vrijheid geven om maatregelen te treffen ten aanzien van het krediet.
- Hoewel de AFM het onderwerp bijzonder beheer voortvarend oppakt, heeft zij op dit moment geen handhavende bevoegdheden ten aanzien van de dienstverlening rondom zakelijke kredieten omdat zakelijke kredietverlening niet is gereguleerd in de Wet op het financieel toezicht. De AFM kan op grond

van de wet wel optreden ten aanzien van de informatieverstrekking aan klanten door banken.

- Het doel van de verkenning is inzicht te krijgen in hoeverre het klantbelang bij bijzonder beheer centraal wordt gesteld. Het verkennend onderzoek moet uitwijzen in hoeverre diepgaander onderzoek nodig is indien dit onvoldoende gebeurd en of verderstrekkende maatregelen aan de orde zijn. Naar aanleiding van uw toezeggingen in de AFB van 25 september jl. in het kader van de motie van Van Hijum (CDA) wordt in de brief expliciet vermeld dat de AFM in haar verkenning ook zal kijken naar de informatieverstrekking door banken aan klanten in bijzonder beheer.
- Ten aanzien van de planning is aangegeven dat het zwaartepunt van het onderzoek ligt in het najaar van 2014 en dat de AFM verwacht het verkennend onderzoek uiterlijk 1 april 2015 af te ronden (conform uw toezegging in de AFB). De vaste Kamercommissie heeft zich al voorgenomen om na ontvangst van de AFM-verkenning een algemeen overleg met u te voeren.
- We zijn nog met de AFM in gesprek over de wijze waarop de bevindingen van deze verkenning naar buiten worden gebracht. Wij zetten daarbij in op een zelfstandige rapportage of andere vorm van publicatie door de AFM.
- De inhoud van de brief is afgestemd met de AFM.

Rentederivaten MKB

- Op het gelieerde onderwerp rentederivaten in het MKB heeft de vaste Kamercommissie besloten met u een schriftelijk overleg te voeren. Dit naar aanleiding van de brieven van 1 juli en 1 september 2014 over de stand van zaken met betrekking tot rentederivaten in het MKB. De inbrengdatum voor dit overleg is vastgesteld op 1 oktober 2014.

TER BESLISSING / TER ONDERTEKENING

Aan
de Minister

Directie Financiële Markten

Inlichtingen

10.2.e
T
F
10.2.e@minfin.nl

Datum

30 september 2014

Notitienummer

FM/2014/1499 N

Rubriek

7 Gedrag

Auteur

10.2.e

notitie

Aangepaste brief AFM-verkenning naar bijzonder beheer
door banken

Paraaf
de Minister

Via
10.2.e

Via
10.2.e

Via
10.2.e

Medeparaaf
COMM

Van

afdeling Marktgedrag en
Effectenverkeer

Kopie aan

Stas, 10.2.e

Bijlagen

Brief: AFM-verkenning naar
bijzonder beheer door banken

NO FM/2014/1437 N

Aanleiding

Op uw verzoek is de brief aan de Kamer, over de AFM-verkenning naar bijzonder beheer door banken, op twee onderdelen (toegang tot kredietdossier en wat de AFM met individuele klachten doet) aangevuld om expliciet aandacht te geven aan de punten van het lid Van Huijm (CDA) tijdens de AFB.

Gevraagde beslissing

Indien u instemt met de inhoud van de brief aan de Tweede Kamer, wordt u verzocht de bijgevoegde brief te ondertekenen.

Kernpunten

- In de brief is expliciet aangegeven dat de AFM in haar verkenning zal kijken naar de toegang van de klant tot het kredietdossier.
- Verder is – in lijn met uw reactie tijdens de AFB – aangegeven dat klachten die de AFM ontvangt over individuele gevallen worden meegenomen bij de opzet van het verkennend onderzoek en aanleiding kunnen zijn om banken aan te spreken op hun verantwoordelijkheid, maar dat de AFM als toezichthouder geen klachten in behandeling kan nemen. Ook wordt aangegeven dat de AFM klanten niet kan informeren of er een onderzoek zal plaatsvinden naar aanleiding van een klacht, omdat zij geen informatie mag delen over lopende onderzoeken.

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directie Financiële Markten

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

10.2.e

10.2.e@minfin.nl

Ons kenmerk

FM/FM/2014/1749 M

Datum

Betreft Reactie verslag schriftelijk overleg rentederivaten MKB en verkenning
dienstverlening MKB

Geachte voorzitter,

Bijgaand treft u de antwoorden op de vragen en opmerkingen van de vaste
commissie voor Financiën in het kader van een schriftelijk overleg over
rentederivaten in het MKB en de verkenning dienstverlening MKB, die mij zijn
toegezonden op 2 oktober jl.

Hoogachtend,

de minister van Financiën,

J.R.V.A. Dijsselbloem

TER BESLISSING / TER ONDERTEKENING

Aan
de Minister

Directie Financiële Markten

Inlichtingen

10.2.e

T 10.2.e

F 10.2.e @minfin.nl

Datum

13 november 2014

Notitienummer

FM/2014/1748 N

Rubriek

7 Gedrag

Auteur

10.2.e

Van

10.2.e 3-11

afdeling Marktgedrag en
Effectenverkeer

Kopie aan

Stas, 10.2.e

Bijlagen

Reactie schriftelijk overleg TK
rentederivaten in het MKB en
verkenning dienstverlening MKB

notitie

Reactie verslag schriftelijk overleg rentederivaten MKB en
verkenning dienstverlening MKB

Paraaf
de Minister

10.2.e

Via

10.2.e

Via

10.2.e

10.2.e

Via

10.2.e

10.2.e 1/11

Medeparaaf
COMM

10.2.e

1/11

buiten verzoek

Kernpunten

buiten verzoek	buiten verzoek
(3) verkenningen dienstverlening MKB en bijzonder beheer.	

buiten verzoek
buiten verzoek

buiten verzoek

- In antwoord op de vragen over de verkenningen dienstverlening MKB en bijzonder beheer wordt aangegeven welke verbeterpunten voort zijn gekomen uit de verkenning dienstverlening MKB en wanneer de vervolgonderzoeken naar AOV's en bijzonder beheer worden afgerond.
- De antwoorden zijn afgestemd met de AFM en waar nodig NVB, MKB-organisaties en Kifid.

Toelichting

buiten verzoek

buiten verzoek

buiten verzoek

Do 27/11, 15.00 uur

Ministerie van Financiën

VERTROUWELIJK T.b.v. voorbereiding overleg 27-11
T.
Aan
de Minister

Directie Financiële Markten

Inlichtingen

10.2.e

T 10.2.e

F 10.2.e @minfin.nl

Datum

25 november 2014

Notitienummer

FM/2014/1816 N

Rubriek

2.3 Samenwerking DNB-AFM

Auteur

10.2.e

Van

afdeling Marktgedrag en
Effectenverkeer

10.2.e

5/11

notitie

Voorbereiding Tripartiete overleg met AFM en DNB op 27 november

Paraaf
de Minister

10.2.e

10.2.e

Aanleiding

Het tripartiete overleg met DNB 10.2.e en de AFM 10.2.e
10.2.e) zal plaatsvinden op donderdag 27 november van 15:00 tot 16:00
uur op het Ministerie van Financiën. Vanuit Financiën zult u worden vergezeld
door 10.2.e

Agenda

buiten verzoek

Signalen uit het toezicht

3. Zakelijke dienstverlening – dienstverlening banken aan MKB

o Bijzonder beheer & Derivaten

o 10.2.e
buiten verzoek

4.

5. 10.2.e
buiten verzoek

Voortgang

6.

buiten verzoek

buiten verzoek

buiten verzoek

Ad. 3: Zakelijke dienstverlening – Dienstverlening banken aan MKB

Herbeoordeling rentederivaten en verkenning bijzonder beheer

- De AFM zal tijdens dit agendapunt een update geven van de belangrijkste twee trajecten op het gebied van dienstverlening aan het MKB, namelijk (1) de herbeoordeling door banken van rentederivaten aan het MKB en (2) de verkenning naar bijzonder beheer. Beide onderwerpen staan in de politieke en publieke belangstelling.

buiten verzoek

- In het algemeen kunt u aan de AFM vragen hoe zij haar rol ziet op het gebied van zakelijke dienstverlening, mede gezien het feit dat wettelijke bevoegdheden op sommige gebieden van dienstverlening (zoals kredietverlening) ontbreken. Heeft de AFM voldoende middelen om effectief toezicht te houden en ziet zij hier op lopende trajecten mogelijk problemen ontstaan?

buiten verzoek

TER BESLISSING / TER ONDERTEKENING

Aan

de Minister

Directie Financiële Markten

Inlichtingen

10.2.e
T 10.2.e
F 10.2.e@minfin.nl

Datum

4 december 2014

Notitienummer

FM/2014/1901 N

Rubriek

7 Gedrag

Auteur

10.2.e
Van 10.2.e
afdeling Marktgevoel en
Effectenverkeer

Kopie aan

Stas, 10.2.e

Bijlagen

BR FM 2014-1902 M

notitie

Rondetafelgesprek Tweede Kamer over bijzonder beheer

Paraaf
de Minister

10.2.e

Via

10.2.e

Via

10.2.e

10.2.e 9/12

Via

10.2.e

10.2.e 1/12

Medeparaaf
Communicatie

10.2.e

Aanleiding

- De vaste commissie voor Financiën heeft onlangs besloten om een rondetafelgesprek te organiseren over bijzonder beheer door banken. In dit kader verzoekt de Kamer u om haar te informeren over de mogelijkheid om de publicatiedatum van de AFM-verkenning naar bijzonder beheer te vervoegen naar februari 2015. U heeft eerder richting de Kamer aangegeven dat de AFM haar verkenning uiterlijk 1 april 2015 zal afronden.
- Na ontvangst van uw reactie zal de Kamer een besluit nemen over de datum van het rondetafelgesprek.

Gevraagde beslissing

- Graag uw instemming om richting de Kamer vast te houden aan 1 april 2015 als uiterste publicatiedatum voor de verkenning van de AFM naar bijzonder beheer door banken.
- Indien u hiermee instemt en akkoord bent met de inhoud van de brief aan de Tweede Kamer, wordt u verzocht de bijgevoegde brief te ondertekenen.

Kernpunten

- De AFM heeft aangegeven dat zij in ieder geval tot en met maart 2015 nodig heeft om tot een zorgvuldige uitkomst en rapportage van haar verkenning te komen. Vervoeging van de publicatiedatum naar februari 2015, zoals de Tweede Kamer vraagt, is volgens de AFM dus niet mogelijk.

- De AFM zal nog tot en met het einde van 2014 onderzoeken bij banken ter plaatste uitvoeren. Vanaf begin 2015 zal de AFM de resultaten van deze onderzoeken verwerken en beoordelen. Hierbij speelt mee dat de banken op dit moment vrijwillig meewerken aan de verkenning en dat er geen publiekrechtelijke normen zijn waaraan de AFM haar bevindingen (eenvoudig) kan toetsen. Hierdoor zal een (subjectieve) beoordeling van de werkwijze van banken in bijzonder beheer zeer zorgvuldig moeten plaatsvinden, waarbij de AFM ook aandacht moet besteden aan haar rol in deze materie en de wijze waarop de resultaten van de verkenning, en eventuele aanbevelingen, landen bij banken en andere belanghebbenden zoals MKB-organisaties. Dit proces kost meer tijd.
- Ondertussen is de AFM ook informeel benaderd door de vaste Kamercommissie om deel te nemen aan het rondetafelgesprek. Het is nog onduidelijk wanneer het rondetafelgesprek zal plaatsvinden, maar indien dit voor de publicatie van de AFM-verkenning plaatsvindt zal de AFM gehoor geven aan dit verzoek en zich in beginsel beperken tot informatie over het proces van de verkenning en niet vooruitlopen op de precieze bevindingen daarvan. Wel zal de AFM afwegen in hoeverre het mogelijk is om de Kamer op hoofdlijnen te informeren over het beeld dat (voorlopig) naar voren komt uit de verkenning.
- De inhoud van de brief is afgestemd met de AFM.

TER ONDERTEKENING

Aan

de Minister

notitie

*Ik lees in het verslag van de Kamer
hier dat het alleen om
MKB gaat.*

*Dus vrp breder aanvliegen
Verder in de instek erf "macro".
Wat doen ~~banen~~ ^{banken} ~~om~~ ^{om} excess.*

Kamervraag naar instrumenten om excessieve kredietverlening tegen te gaan

*krediet
tegen te
gaan?*

Directie Financiële Markten

Inlichtingen

10.2.e

T

10.2.e

F

10.2.e @minfin.nl

Datum

17 november 2014

Notitienummer

FM/2014/1734 N

Rubriek

8.1 Financiële stabiliteit

Auteur

10.2.e

Bijlage

1. Brief 'Excessieve kredietverlening'

Paraaf
de Minister

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Aanleiding

buiten verzoek

- Wat betreft de AFM wordt aangegeven dat het beschikbare instrumentarium zich richt op (excessieve) kredietverlening aan consumenten. Dit laat onverlet dat de AFM ook een rol heeft ten aanzien van zorgvuldige financiële dienstverlening aan bedrijven en nu bijvoorbeeld kijkt naar de werkwijze van de afdelingen bijzonder beheer bij banken.

To: [redacted] (FM/ME) [redacted]@minfin.nl]
From: [redacted]
Sent: Mon 2/23/2015 2:17:30 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Voorbereiding bila met minister
MAIL_RECEIVED: Mon 2/23/2015 2:17:35 PM

Beste [redacted]

Na overleg met betrokkenen, kunnen we de definitieve agenda als volgt vaststellen?

I. Toezicht:

buiten verzoek

II. vooruitblik rapportage bijzonder beheer;

buiten verzoek

IV. Componenten rente/eenzijdige aanpassing door banken (toezegging minister in AO 5/2)

buiten verzoek

Hoor graag of dit aan jullie kant akkoord is, zodat ik de stukken gereed kan laten maken (morgen is mijn laatste dag voor een paar dagen afwezigheid, vandaar!)

Dank, groet,

[redacted]

From: [redacted] (BJZ/BBO) [redacted]@minfin.nl]
Sent: maandag, februari 23, 2015 10:25
To: [redacted]
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted] (FM/ME)
Subject: RE: Voorbereiding bila met minister

Dag [redacted]

[redacted] zal de algemene coördinatie op zich nemen voor onderstaande punten. [redacted] en ik zullen morgen contact hebben over onderdeel B en wat hierbij handig is.

Groeten

[redacted]

Van: [redacted] [redacted]@afm.nl]
Verzonden: vrijdag 20 februari 2015 14:28
Aan: [redacted]
CC: [redacted]; [redacted] (FM/ME)
Onderwerp: RE: Voorbereiding bila met minister

Beste [redacted]

Ik hoop dat als je dit maandag a.s. leest, je een heel fijne vakantie hebt gehad.

Met [redacted] heb ik de volgende concept-agenda besproken:

1002465

00012

A Toezicht:

1.

buiten verzoek
2.

buiten verzoek
3. vooruitblik rapportage bijzonder beheer;
4.

buiten verzoek
5.

buiten verzoek

B Organisatie:

buiten verzoek

C wvttk:

- Componenten rente/eenzijdige aanpassing door banken (toezegging minister in AO 5/2)

buiten verzoek

Voor het overleg staat één uur. De agenda lijkt me al redelijk vol. Ik begrijp van

10.2.e

 dat

10.2.e

 later die dag ook op ambtelijk niveau (met

10.2.e

) spreekt over een aantal zaken die de organisatie betreffen:

buiten verzoek

buiten verzoek

 Ik vraag me derhalve af of het wel handig is de organisatie-onderwerpen ook met de minister te bespreken?

Zullen we maandag a.s. even bellen?

Ik zou de voorbereiding graag uiterlijk dinsdag afronden ivm mijn vakantie vanaf wo 25 feb a.s.

Hartelijke groet,

10.2.e

10.2.e

senior strategie en beleidsadviseur, afd. strategie, beleid en internationale zaken

020 – 797 2017

10.2.e

10.2.e

 @afin.nl

From:

10.2.e

Sent: dinsdag, februari 10, 2015 14:45
To:

10.2.e

 (BJZ/BBO)
Cc:

10.2.e

Subject: Voorbereiding bila met minister

Dag

10.2.e

Gisteren spraken wij elkaar over de voorbereiding van de bila's van

10.2.e

 met de Minister (eerste staat gepland op 2 maart).

We hebben afgesproken om in de week voorafgaand op 24 februari contact met elkaar te hebben hierover.

Nu is het binnen de AFM zo dat

10.2.e

 (afdeling SBI) dergelijke overleggen voorbereid meer vanuit het toezichtperspectief (terrein

10.2.e

) en ik meer vanuit het governanceperspectief (terrein

10.2.e

 vaak).

10.2.e

 gaf aan al een lijst van onderwerpen te hebben en wil deze graag al in een vroeg stadium met je bespreken, dit ook in verband met voorbereidingstijd die nodig is. Ik heb aangegeven dat jij volgende week met vakantie bent en dit dan deze week moet zijn. Zij is nu nog ziek, maar hoopt er woensdag of donderdag weer te zijn. Dan zal ze contact met je opnemen.

De overige onderwerpen kunnen we de 24^e bespreken.

Groetjes, 10.2.e

De informatie verzonden met dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien u als niet-geadresseerde dit bericht ontvangt, wordt u verzocht direct de afzender hierover te informeren en het bericht te vernietigen. Gebruik van informatie door onbevoegden, openbaarmaking of vermenigvuldiging is verboden en kan leiden tot aansprakelijkheid. De afzender is niet aansprakelijk wanneer informatie in deze e-mail niet correct, onvolledig of niet tijdig overkomt.

The information contained in this email message is confidential and exclusively intended for the addressee. If you have received this message without being the addressee, you are requested to inform the sender immediately and to destroy the message. Use of the information by unauthorised persons or disclosure or reproduction of such information is prohibited and may lead to liability. The sender will not be held liable if information in this email is transmitted incorrectly or incompletely or if it is not transmitted on time.

De informatie verzonden met dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien u als niet-geadresseerde dit bericht ontvangt, wordt u verzocht direct de afzender hierover te informeren en het bericht te vernietigen. Gebruik van informatie door onbevoegden, openbaarmaking of vermenigvuldiging is verboden en kan leiden tot aansprakelijkheid. De afzender is niet aansprakelijk wanneer informatie in deze e-mail niet correct, onvolledig of niet tijdig overkomt.

The information contained in this email message is confidential and exclusively intended for the addressee. If you have received this message without being the addressee, you are requested to inform the sender immediately and to destroy the message. Use of the information by unauthorised persons or disclosure or reproduction of such information is prohibited and may lead to liability. The sender will not be held liable if information in this email is transmitted incorrectly or incompletely or if it is not transmitted on time.

10.2.e

(FM/ME)

Van: 10.2.e (FM)
Verzonden: maandag 2 maart 2015 11:05
Aan:

10.2.e

CC:
Onderwerp: Verslag gesprek minister met 10.2.e

Ha,

Dank voor jullie dossierbijdragen, zie hieronder het verslag van het gesprek deze ochtend. Algemene impressie: een nuttig gesprek, minister bijgesproken op enkele belangrijke dossiers, goede sfeer. Algemeen thema dat is aangestipt: groeiende weerstand van sector tegen optreden AFM (aldus 10.2.e) op terreinen waar AFM formeel geen bevoegdheden heeft (zakelijke kredietverlening).

buiten verzoek

Buiten verzoek

Verslag gesprek minister met 10.2.e, d.d. 2 maart 2015

Buiten verzoek

Bijzonder beheer

- 10.2.e geeft aan dat AFM eind deze maand met publicatie komt over verkennend onderzoek zakelijke kredieten, geen sprake van grove schendingen en/of misstanden, AFM zal geen diepgaander onderzoek doen.
- TK organiseert een rondetafelgesprek over bijzonder beeld. Dit kan ertoe leiden dat dit rondetafelgesprek beelden oproept van schrijnende gevallen terwijl AFM stelt dat er niets aan de hand is. Uitgewisseld hoe hiermee om te gaan. AFM zal in communicatie ook aangeven juist naar dergelijke schrijnende gevallen te hebben gekeken (om zo waarschijnlijke vragen voor te zijn). **Ook contact hebben met TK: wie worden uitgenodigd? (ME)**

Buiten verzoek

Renteopslagen door banken

- Minister geeft aan toezegging aan TK te hebben gedaan met zekere rol voor AFM. Kamerlid Nijboer vermoedt willekeur bij aanpassen renteopslagen door banken. Minister heeft toegezegd met AFM in gesprek te gaan.
- 10.2.e geeft aan dat AFM geen apart onderzoek zal doen. Op basis van lopend onderzoek naar bijzonder beheer en rentederivaten zal AFM aangeven of AFM signalen heeft van willekeur bij toepassen renteopslagen door banken.
- **Verzoek minister:** Nijboer informeren over deze follow up 10.2.e

Organisatie AFM (apart verslag)

Overige zaken: niet besproken.

10.2.e
10.2.e

.....
Generale Thesaurie
Ministerie van Financiën
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag | 10.2.e
10.2.e | 10.2.e @minfin.nl | 10.2.e

.....
T
F
M
10.2.e
10.2.e @minfin.nl
<http://www.minfin.nl>

Ma 2/3, 9.00 uur

Ministerie van Financiën

VERTROUWELIJK
TER ADVISERING VOOR BILATERAAL GESPREK OP 2 MAART 09.00 – 10.00

Aan

de Minister

Directie Financiële Markten

Inlichtingen
10.2.e

T 10.2.e
F 10.2.e @minfin.nl

Datum
26 februari 2015

Notitienummer
FM/2015/284

Rubriek
23.2.9 Bilaterale periodieke overleggen

Auteur

10.2.e

Van
afdeling Marktgedrag en
Effectenverkeer 26/10.2.e

Kopie aan
10.2.e

Bijlagen: 2

notitie

Voorbereiding gesprek met 10.2.e

Paraaf
de Minister

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Aanleiding

Het gesprek met 10.2.e (AFM) dat zal plaatsvinden op maandag 2 maart van 09:00 tot 10:00 uur op het Ministerie van Financiën. Vanuit Financiën zult u worden vergezeld door 10.2.e 10.2.e

Agenda

1. Toezicht
 - a. buiten verzoek
 - b. vooruitblik rapportage bijzonder beheer;
 - c. vooruitblik rapportage rentederivaten;
 - d. Componenten rente/eenzijdige aanpassing door banken (toezegging minister in AO 5/2)
2. Organisatie AFM
3. Wvttk

buiten verzoek

buiten verzoek

1b. & 1c. Vooruitblik rapportages bijzonder beheer & rentederivaten

- De AFM zal in maart zowel haar rapportage over de stand van zaken van de herbeoordeling van rentederivaten bij het MKB als de uitkomsten van de verkenning naar bijzonder beheer door banken afronden en publiceren. Voor beide rapporten heeft u toegezegd deze te zullen delen met de Tweede Kamer. De Kamer heeft – anticiperend op de rapporten van de AFM – reeds aangekondigd om over het onderwerp rentederivaten MKB een AO te houden en voor bijzonder beheer een rondetafelgesprek te organiseren.
- U kunt in eerste instantie de update over beide trajecten aanhoren.
- Eventueel kunt u vragen hoe de AFM haar rol en de medewerking van banken ervaart op dit toezichtgebied, aangezien de AFM geen formele handhavingsbevoegdheden heeft op het gebied van zakelijke kredietverlening.

*Eind deze maand
Bijz. beheer.
Jen. bijzonderheden
aangekondigd.
Communicatie
kan beter.*

- Ook kunt u vragen hoe de AFM omgaat met druk vanuit de politiek en maatschappij om bepaalde zaken te onderzoeken die niet direct binnen haar toezichtdomein vallen; een recent voorbeeld hiervan is het onderwerp renteopslagen, geagendeerd voor dit overleg als punt 1d.

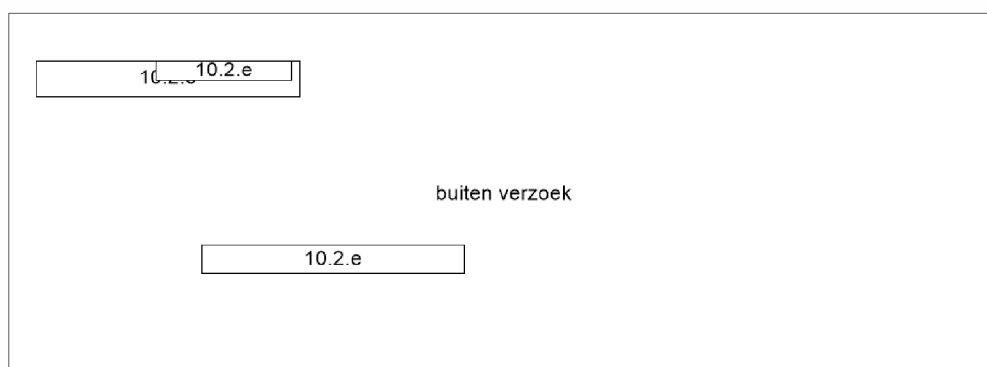
Bijzonder beheer

- Mede naar aanleiding van het rapport Tomlinson, dat omvangrijke misstanden in het bijzonder beheer van banken in het Verenigd Koninkrijk constateerde, staat de handelswijze van Nederlandse banken bij bijzonder beheer van zakelijke kredieten in toenemende mate in de belangstelling van de politiek en media. Door de situatie in het Verenigd Koninkrijk, maar ook door klachten van Nederlandse MKB-ondernemingen, is de vraag gerezen of de werkwijze van Nederlandse banken bij bijzonder beheer de toets der kritiek kan doorstaan.
- In reactie op deze signalen is de AFM medio 2014 een verkennend onderzoek gestart om inzicht te krijgen in de algemene werkwijze van banken bij bijzonder beheer van zakelijke kredieten en wijze waarop het klantbelang centraal wordt gesteld. Dit verkennend onderzoek moet uitwijzen in hoeverre diepgaander onderzoek nodig is naar onderliggende oorzaken en eventueel of verderstrekkende maatregelen aan de orde zijn.

1d. Componenten rente/eenzijdige aanpassing door banken

- U kunt van gedachten wisselen met de AFM over de invulling van uw toezegging in het AO kredietverlening van 5 februari jl. om met de AFM in overleg te gaan om te kijken of zij het beeld dat er sprake is van willekeur bij het toepassen van renteopslagen door banken herkennen.
- Omdat de AFM al naar renteopslagen heeft gekeken in haar verkenning naar bijzonder beheer en daar geen willekeur heeft waargenomen, ziet de AFM mogelijk geen noodzaak om dit breder te onderzoeken.

To: 10.2.e @afm.nl; 10.2.e 10.2.e @afm.nl
Cc: 10.2.e @minfin.nl; 10.2.e @minfin.nl; 10.2.e
10.2.e @minfin.nl
From: 10.2.e
Sent: Thur 3/19/2015 1:47:47 PM
Importance: Normal
Subject: Commentaar FIN rapportage AFM bijzonder beheer
MAIL RECEIVED: Thur 3/19/2015 1:47:49 PM
Reeds openbaar

Beste 10.2.e en 10.2.e

Veel dank voor de rapportage. Onze complimenten voor het gedegen en duidelijke rapport! In de bijlage vind je onze opmerkingen en suggesties. Voor het overzicht heb ik hieronder onze belangrijkste punten in de mail opgenomen:

- 1) We zien dat er in de rapportage niet wordt vermeld dat de AFM geen vervolgonderzoek zal doen dan wel dit niet noodzakelijk acht. Onze suggestie zou zijn om dit wel expliciet te vermelden.
- 2) We missen in de rapportage informatie of een opmerking over de toegang van de klant tot het volledige kredietdossier. In navolging op de toezegging van de minister tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen van oktober vorig jaar en de motie van Van Hijum (CDA) over toegang tot het volledige kredietdossier, hebben jullie aangegeven dat jullie dit onderwerp mee zouden nemen in de verkenning. Wellicht is het mogelijk om dit onderwerp explicieter terug te laten komen in de rapportage?
- 3) Taxatie van onderpand is ons inziens een belangrijk en impactvol onderdeel van het bijzonder beheer traject. Hoewel hier in de rapportage wel aan wordt geraakt (er wordt aangegeven dat er gewerkt wordt aan de verbetering van kwaliteit en betrouwbaarheid van taxateurs), lijkt het ons wenselijk om hier in de rapportage meer over te zeggen. Zo zou in paragraaf 5.2. (het toetsingskader voor duidelijke en transparante communicatie) ons inziens ook expliciet genoemd kunnen worden dat banken het taxatiebeleid goed moeten toelichten, maar ook dat het taxatiebeleid objectiveerbaar moet zijn.
- 4) Ons valt op dat de omschrijving van het doel van de verkenning niet eenduidig wordt omschreven in de rapportage. Zo staat het doel op pp. 6 en 19 anders beschreven dan op p. 3. Het lijkt ons goed om de formuleringen zoveel mogelijk gelijk te trekken aan formulering op p. 3.
- 5) In onze optiek is plaatsing van de 'disclaimer' dat de AFM geen formele bevoegdheden heeft op het terrein van zakelijke kredietverlening onder 'follow-up' niet de meest logische plek. Wij begrijpen dat jullie dit expliciet willen maken in de rapportage, maar zouden voorstellen om dit in het laatste hoofdstuk over de 'onderzoekverantwoording' te vermelden.

Mocht ons commentaar nog tot vragen leiden, laat het dan vooral weten!

Groet,

10.2.e

Afdeling Marktgedrag en Effectenverkeer

Directie Financiële Markten
1002421-hesaurie

00015

Ministerie van Financiën
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag | Kamer C3.102
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag
[redacted] 10.2.e [redacted]@minfin.nl | 070-342 8980

.....

[redacted] 10.2.e
F [redacted] 10.2.e
[redacted] 10.2.e
[redacted] 10.2.e [redacted]@minfin.nl

<http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/fin>

✓

TER BESLISSING / TER ONDERTEKENING – GRAAG UITERLIJK 26-3 RETOUR

Aan

de Minister

Directie Financiële Markten

Inlichtingen

10.2.e

T
F

10.2.e

10.2.e @minfin.nl

Datum

24 maart 2015

Notitienummer

FM/2015/455 N

Rubriek

7 Gedrag

Auteur

10.2.e

Van

afdeling Ma

Effectenverkeer

24-03

Kopie aan

Stas, 10.2.e

Bijlagen

- BR FM 2015-456 M

- Rapport AFM verkenning
bijzonder beheer

notitie

Aanbieding rapportage AFM verkenning bijzonder beheer

Paraaf
de Minister

10.2.e

Via

10.2.e

Via

10.2.e

10.2.e 24/3

Via

10.2.e

10.2.e 24/3

Medeparaaf
Communicatie

10.2.e

Aanleiding

De AFM publiceert a.s. donderdag (26 maart) haar rapportage over het verkennend onderzoek naar bijzonder beheer van MKB-kredieten door banken. Wij zullen op dezelfde dag de rapportage ook aan de Kamer aanbieden.

Gevraagde beslissing

Indien u instemt met de aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer, wordt u verzocht de bijgevoegde brief te ondertekenen.

Kernpunten

- De bijgevoegde rapportage van de AFM heeft nog één openstaand punt, namelijk het noemen van de namen van de vier banken waar het verkennend onderzoek heeft plaatsgevonden (ABN Amro, Rabobank, ING Bank en Deutsche Bank). De AFM wil hier openheid over bieden en is nog met de banken in gesprek om dit te bewerkstelligen.
- In de aanbiedingsbrief worden feitelijk de hoofdpunten van de rapportage weergegeven. De AFM heeft in het verkennend onderzoek geen aanwijzingen gevonden voor een patroon van benadeling van klanten door banken of het bestaan van een 'verdienmodel' gebaseerd op maatregelen die worden opgelegd aan klanten in bijzonder beheer. Er zijn ook geen aanwijzingen gevonden dat banken te snel overgaan tot het overdragen van een krediet aan bijzonder beheer, het opzeggen van de kredietrelatie, of dat zij met

*Daar stuur ik
volledig - ik ga
ook niet met
meel in de
mond praten*

maatregelen op faillissementen aansturen. In de onderzochte dossiers heeft de AFM ook geen onredelijke maatregelen aangetroffen, zoals disproportionele risico-opslagen.

- Wel concludeert de AFM dat de verwachtingen die klant en bank hebben van een bijzonder beheertraject vaak uiteen lopen en dat de communicatie van banken in het bijzonder beheertraject tekort schiet. Banken Informeren klanten onvoldoende over wat ze te wachten staat in bijzonder beheer en leggen onvoldoende uit hoe ze rekening houden met het belang van de klant bij het nemen van maatregelen.
- Naar aanleiding van het verkennend onderzoek heeft de AFM verbeterpunten voor banken geformuleerd om met name de communicatie richting klanten in bijzonder beheer te verbeteren. Zo heeft de AFM vastgesteld dat banken een mogelijke overdracht aan bijzonder beheer eerder kunnen en moeten aankondigen en dat zij de reden voor de overdracht beter moeten onderbouwen aan de klant. Ook constateert de AFM dat banken meer inzicht moeten geven in de afwegingen die zij maken en moeten banken laten zien dat zij bij het opleggen van maatregelen rekening houden met de financiële situatie van de klant.
- Vorig jaar is aan de Kamer (motie van Hijum bij AFB) toegezegd dat de AFM in haar verkenning de toegang van de klant tot het kredietdossier zou meenemen. De AFM heeft vastgesteld dat klanten over het algemeen geen inzage hebben in hun kredietdossier bij de bank. Wat de AFM betreft is dit verdedigbaar zolang de klant over alle voor hem relevante informatie uit dat dossier beschikt. Dit betekent dat de bank richting klant goed uitlegt en vastlegt welke stappen zij neemt, wat daarbij de overwegingen zijn en welke gevolgen dit heeft voor de klant en zijn kredietovereenkomst.
- De betrokken banken hebben aangegeven met de door de AFM geformuleerde verbeterpunten aan de slag te gaan. In vervolg op het verkennend onderzoek zal de AFM de follow-up door banken volgen om te zien welke verbeteringen worden doorgevoerd en of die in de praktijk voldoende opleveren. Voor MKB-ondernemingen blijft de mogelijkheid open om signalen te richten tot de AFM via MKB@afm.nl.
- De vaste commissie voor Financiën heeft voor 16 april een rondetafelgesprek ingepland over bijzonder beheer. Hiervoor zijn de NVB, de AFM, Rabobank, koepelorganisaties voor het MKB, een tweetal wetenschappers, een journalist en een advocaat uitgenodigd.
- De aanbiedingsbrief is afgestemd met de AFM.

Waarom?

Van: 10.2.e (FM)

Verzonden: donderdag 26 maart 2015 7:27

Aan: 10.2.e (FM/FS); 10.2.e (FM/FS); 10.2.e (FM/ME)

CC: 10.2.e (FM)

Onderwerp: Re: verslag Bestuurlijk overleg Minister Dijsselbloem/Bestuur NVB

buiten verzoek

Van: 10.2.e (FM/FS)

Verzonden: Wednesday, March 25, 2015 08:40 PM

Aan: 10.2.e (FM)

Onderwerp: FW: verslag Bestuurlijk overleg Minister Dijsselbloem/Bestuur NVB

Hoi 10.2.e

Zie hieronder een verslag van het bestuursoverleg dat de minister vanochtend had met de NVB, waar ik samen met 10.2.e en 10.2.e bij aanwezig was.

Mocht er iets onduidelijk zijn hoor ik het graag!

Gr. 10.2.e

Aanwezig 10.2.e

buiten verzoek

buiten verzoek

• Bijzonder beheer: Conclusie van het AFM rapport is dat er over het algemeen serieus en goed werk gedaan wordt, maar dat met name de communicatie/begeleiding van de klant naar bijzonder beheer beter kan. 10.2.g deelt de aanbevelingen van het rapport. De minister vraagt naar appreciatie van MKB Nederland waarop NVB aangeeft dat ze het in ieder geval niet van tafel zullen vegen. Banken worden in het AFM rapport niet bij naam en toenaam genoemd omdat één bank 10.2.g heeft aangegeven dit niet te willen. Minister benadrukt dat het echt belangrijk is dat banken openheid van zaken geven en transparant zijn, anders zal vertrouwen in sector niet terugkeren.

buiten verzoek

Effectiviteit AFM

bestuur AFM – Directie FM FIN
7 april 2015

Het terrein ‘legal but harmful’ is bij (klein)zakelijk nog minder helder afgebakend dan bij Retail

de **behoefte aan gedragstoezicht** verschilt tussen stakeholders

- bescherming MKB-er zonder impact op kosten/toegankelijkheid krediet (TK/MKB-NL)
- objectief duiden van mogelijke problemen in financiële markten/ dienstverlening (FD)
- onafhankelijk toezicht op intern toezicht financiële ondernemingen (TK/Media)

het **mandaat** van de AFM voorziet niet eenduidig in dezelfde bescherming van (alle) zakelijke klanten

- Wettelijk mandaat (1:25) vs. Maatschappelijk mandaat vs. Missie AFM?

de **bevoegdheden** van de AFM verschillen per type dienstverlening

- Inlichting- en interventiemogelijkheden wel voor beleggings- en verzekeringsdienstverlening, niet voor spaar- en kredietdienstverlening

... maar lijkt tot dusver geen belemmering om op dossier-niveau gewenste (tussen)resultaten te bereiken.

Bij het dossier Bijzonder Beheer

- is er een maatschappelijke behoefte aan onafhankelijk gedragstoezicht;
- heeft de AFM geen inlichting- of interventiemogelijkheden;
- is er wel medewerking van banken verkregen, eerst schoorvoetend, later ruimhartig, ook voor onderzoeken ter plaatse.

buiten verzoek

Een helder mandaat en functioneel uitlegbare bevoegdheden vergroten de gepercipieerde effectiviteit van de AFM, maar zijn niet altijd een vereiste voor daadwerkelijke effectiviteit